

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту

«_____»_____2023 р.

Зав. кафедри, д.е.н., професор

_____Мельник Л.Ю.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА
В СТОВ «ЯТРАНСЬКЕ» ГОЛОВАНІВСЬКОГО РАЙОНУ
КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконав – студент 2 курсу, групи 22м-о
освітньої програми «Облік і оподаткування
спеціальності 071 Облік і оподаткування

Частоколян Антон Сергійович

Науковий керівник – к.е.н., доцент

Оляднічук Наталія Володимирівна

Умань – 2023

Реферат
на кваліфікаційну роботу магістра:
«Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва у СТОВ «Ятранське» Голованівського району Кіровоградської області»

студента факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва

Частоколяна Антона Сергійовича

Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва суб'єктами підприємництва завжди є в центрі уваги науковців та практиків. Пропри велику кількість досліджень у даній сфері, недостатньо уваги приділяється саме проблемам обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва.

У даній кваліфікаційній роботі магістра, яка складається з трьох розділів, використано теоретичний матеріал сучасної періодичної бухгалтерської та економічної літератури, наукових статей та інших праць провідних науковців. Загальний обсяг роботи складає 55 сторінок. Робота містить 7 рисунків, 7 таблиць, 2 додатки. Кількість використаних джерел містить 54 найменування.

Метою кваліфікаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва та шляхи його удосконалення.

Перший розділ роботи – теоретичний. В ньому розкрито проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва, проаналізовано законодавче та нормативно-правове підґрунтя регулювання питань даної сфери.

Другий розділ – практичний. В ньому проаналізовано умови здійснення господарської діяльності та обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва.

Третій розділ розкриває шляхи покращення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва та містить конкретні пропозиції щодо його удосконалення.

Анотація

У кваліфікаційній роботі на прикладі СТОВ «Ятранське» Новоархангельського району Кіровоградської області досліджено сучасні проблемні питання щодо обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва та розкрито шляхи його удосконалення.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, ресурси підприємства, облікова політика, первинний, аналітичний і синтетичний облік.

Summary

In the qualification paper, on the example of the Yatranske Limited Liability Company of the Novoarchangel district of the Kirovohrad region, modern problematic issues regarding the accounting and analytical support for managing the costs of production of animal husbandry products were investigated and the ways of its improvement were revealed.

Keywords: accounting and analytical support, enterprise resources, accounting policy, primary, analytical and synthetic accounting.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	8
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	13
2.1.Ресурси підприємства та ефективність їх використання	13
2.2.Облікова політика підприємства щодо обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва	19
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА	34
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	54

РОЗДІЛ 1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

У процесі управління підприємством опрацьовуються значні масиви економічної інформації. Чільне місце в загальній сукупності належить обліково-аналітичному забезпеченню, посилюються вимоги до бухгалтерського обліку та економічного аналізу щодо підвищення гнучкості, деталізації завдяки якому формуються інформаційні бази про процеси виробництва, обігу активів та розподілу продукції, а також результативні дані щодо виробничо-господарських та фінансових умовах значно та оперативності одержуваної інформації про виробничі витрати з метою прийняття ефективних управлінських рішень операцій. Тому обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва продукції відіграє важливу роль у функціонуванні системи управління підприємством загалом, оскільки надає інформацію щодо понесених витрат, їх складових та чинників утворення.

Під обліково-аналітичним забезпеченням, вважає Голянчук Н.В. [9] розуміється система, збору, накопичення яка слугує головним орієнтиром при прийнятті, узагальнення та передавання інформації, управлінських рішень, при здійсненні планування та забезпеченні контролю діяльності суб'єкта підприємництва.

Основними елементами системи обліково-аналітичного забезпечення, як єдиного систематизованого бухгалтерські документи, облікові реєстри, внутрішня інформаційного ресурсу відносять первинні і зведені та фінансова звітність, оскільки прийняття управлінських рішень стосовно оптимізації витрат, наголошують Білополький М.Г., Сизонко О.А. [28], базується на інформації, що міститься в первинних, зведених бухгалтерських документах, фінансовій та внутрішній звітності.

Приведення відповідності інформаційного забезпечення потребам управління витратами суб'єкта підприємництва потребує суттєвого

удосконалення організаційних та методологічних засад обліково-аналітичної складової питання покращення контрольних функцій обліку, підвищення аналітичності, оперативності облікової інформації, своєчасного забезпечення користувачів системи управління, вважає Подолянчук О. [38]. Тому особливої актуальності, вважає автор, набуває об'єктивною, достовірною, неупередженою інформацією, для прийняття виважених управлінських рішень.

В основу обліково-аналітичного забезпечення управління витратами покладено інформаційну та забезпечення керівників підприємства неупередженою економічною інформацією для прийняття базу, яка постачає «сировину» для економічного опрацювання, сортування, аналізу й контролю управлінських рішень. З огляду на вище викладене структура обліково-аналітичного забезпечення має вигляд (рис. 1.1).

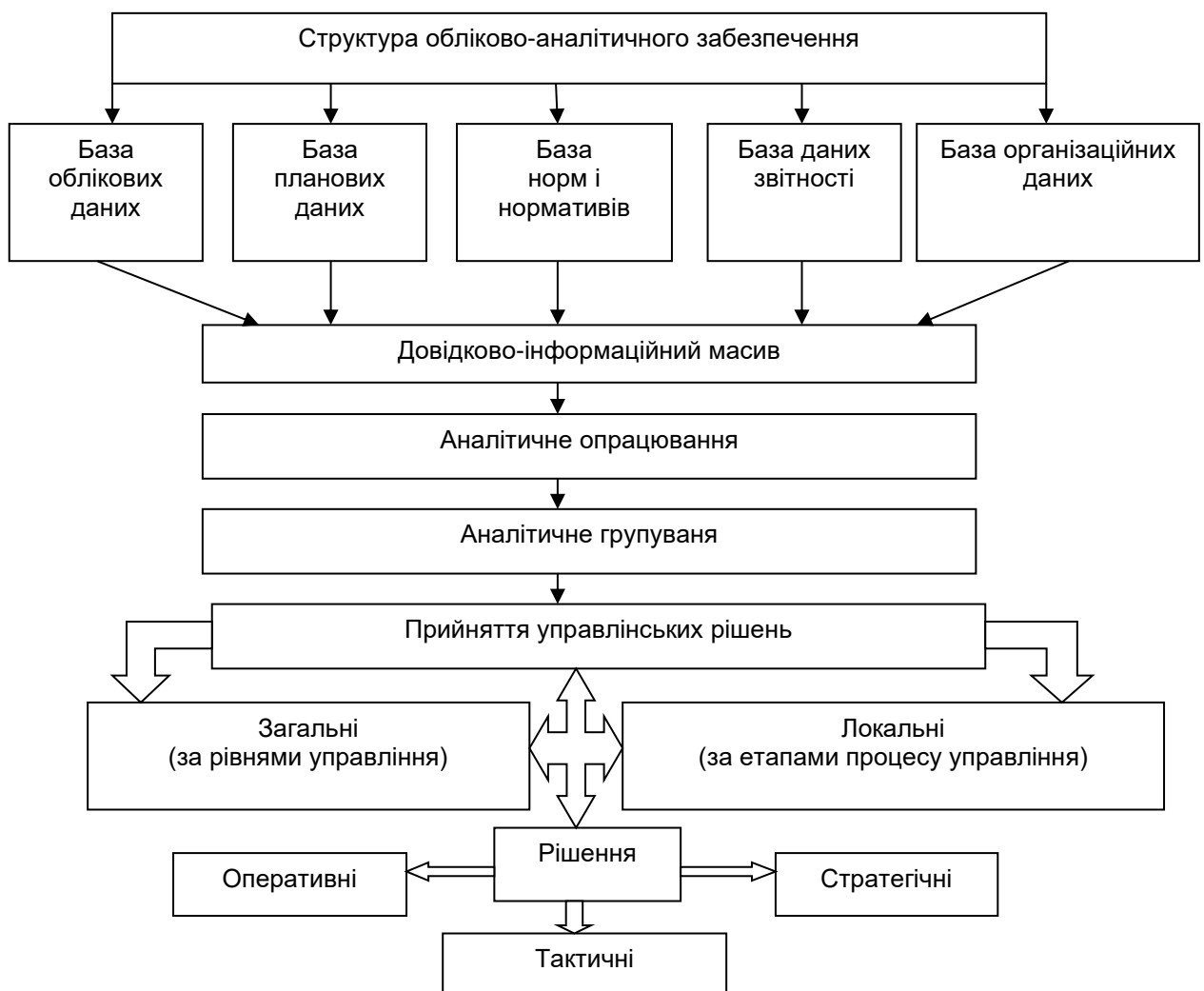

Рис. 1.1. Структура обліково-аналітичного забезпечення підприємства

Організація належної обліково-аналітичної системи на підприємстві є надзвичайно залежати результати діяльності звітного періоду, визначені за даними бухгалтерського обліку важливим завданням суб'єкта підприємництва. Від прийняття виважених управлінських рішень будуть і відображені в фінансовій звітності, тому керівникам підприємства необхідно володіти правдивою, неупередженою та достовірною інформацією.

Організаційно-методичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління витратами операційної діяльності з метою забезпечення їх ефективного розвитку досліджує Добрунік Т.П. [13]. На думку автора, доцільність управлінського процесом господарської діяльності підприємства для управління витратами обліку полягає в отриманні деталізованої інформації в розрізі видів витрат за кожним та для визначення напрямів оптимізації витрат. Пилипенко А.А. [36] розглядає управління витратами як складний багатоаспектний процес з метою досягнення високого економічного результату діяльності підприємства. В сьогоденних умовах управління витратами передбачає формування раціональної, чіткої та безперебійно функціонуючої системи, яка включає в себе наступні складові: прогнозування і планування витрат, нормування витрат, аналіз витрат і собівартості, облік витрат, калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг контроль і регулювання процесу управління.

Обліково-аналітичне забезпечення є інформаційним ресурсом управління системою в процесі реалізації трьох функцій управління: обліку, аналізу та синтезу. При цьому облік є базою для аналізу, результати аналізу є підставою безпеки підприємства, вона утворюється для проведення синтезу та надання інформації потенційним зацікавленим зовнішнім і внутрішнім критувачам, стверджує Гнилицька Л.В. [8].

Прядко В.В. [44] під обліково-аналітичним забезпеченням управління витратами вбачає забезпечення стейкхолдерів обліково-аналітичною інформацією в частині витрат, яка необхідна для прийняття управлінських рішень задля мінімізації небажаних фінансових ризиків, а також оптимізації

виробничих витрат та витрат діяльності. Отже, вважає автор, мета обліково-аналітичного задля підготовки якісної і всебічної інформації щодо фінансово-господарської діяльності підприємства, а також своєчасного забезпечення полягає в поєднанні процедур обліку та аналізу надання сформованої інформації користувачам. До того ж, наголошує В.В. Прядко, корисність обліково-аналітичного забезпечення характеризується такими якісними параметрами: достовірність, зрозумілість, доцільність, суттєвість, оперативність, аналітичність, економічність тощо. Обліково-аналітичне забезпечення – цілеспрямоване формування відповідних інформаційних потоків, підпорядкованих вимогам аналізу, планування та підготовки і контролю фінансових управлінських рішень, стверджує у своїх дослідженнях Т.Г. Камінська [19]. Куць Т.В. [20] характеризує обліково-аналітичне забезпечення як складний механізм, який об'єднує процеси обліку та економічного аналізу з метою формування об'єктивної інформації відповідно до інтересів користувачів і напрямів розвитку галузі.

Аналізуючи результати досліджень ряду науковців, Лень В.С. [21], дійшов висновку про те, що обліково-аналітична система і система обліково-аналітичного забезпечення не є тотожними поняттями. Так, на думку автора, забезпечення доцільно вважати складовою обліково-аналітичного обліково-аналітичної системи. Також до складу даної системи Лень В.С. пропонує включати господарський облік, аналіз та необхідну зовнішню облікову та необлікову інформацію.

Комплексний системний підхід до формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва суб'єктів підприємницької діяльності інформації, її групування, аналіз та прийняття управлінських рішень на цій основі. Пріоритетного значення забезпечить безперебійну роботу процесу обробки економічної в цьому плані набуває якісна обліково-аналітична економічна інформація як стратегічний ресурс, вважають Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. [31]. Завдяки тісній взаємодії елементів обліково-аналітичного забезпечення управління витратами, наголошують автори, підвищується якість

економічної інформації та. Для формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами доцільно залучати не лише внутрішні ресурси підприємства, а й зовнішні. Обліково-аналітична система досить оперативність її формування, забезпечується ефективне управління підприємством складний економічний механізм, практичне застосування якого потребує зусиль, ризиків і експериментів. Інформаційна безпека обліково-аналітичної системи передбачає надійність роботи технічного обладнання, досконалість програмного забезпечення, захист вхідної та вихідної масивів. Інформаційний захист системи обліково-аналітичних даних суб'єкта підприємництва передбачає: безперебійну та надійну роботу технічних засобів, що використовуються в інформаційних системах і технологіях; цілісне збереження первинних, аналітичних інформації від зовнішнього втручання та пошкодження, надійність збереження сформованих зведених та звітних економічних та синтетичних даних; збереження обліково-аналітичних відомостей в електронному зв'язку та їх захист від несанкціонованого втручання незареєстрованих користувачів; захист інформаційних даних, що носять конфіденційний характер і належать до комерційної таємниці/

В підсумку, результати наукових досліджень та трактувань доводять, що економічне середовище, яке активно реагує на чинники внутрішнього і зовнішнього середовища суб'єкта підприємництва формується через призму системи обліково-аналітичного забезпечення. Тому між обліково-аналітичним забезпеченням та користувачами економічної інформації існує тісний і безперервний зворотний зв'язок.

Таким чином, виробничо-господарська діяльність суб'єкта підприємництва та рівень його економічної ефективності потребують постійного вдосконалення виробничих, технологічних показників, обліково-аналітичного забезпечення з метою наповнення бази даних обробленою інформацією, необхідною для вертикального і горизонтального аналізу і контролю та забезпечення керівників усіх рівнів для прийняття оптимальних управлінських рішень.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЩОДО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

2.1. Ресурси підприємства та ефективність їх використання

Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю (СТОВ) «Ятранське» розташоване в с. Ятрань Новоархангельського району Кіровоградської області. Підприємство розташоване в зручних природно-кліматичних та економічних умовах. Основними видами діяльності СТОВ «Ятранське» є: вирощування зернових, зернобобових і технічних культур та утримання сільськогосподарських тварин на вирощуванні та відгодівлі з метою виробництва продукції рослинництва і тваринництва.

СТОВ «Ятранське» зареєстроване 28 лютого 2001 року на базі сільськогосподарського виробничого колективу. Розмір статутного капіталу на 01.01.2023р. складає 11 800,00 грн. Для здійснення господарської діяльності у розпорядженні товариства є необхідні земельні, трудові та матеріальні ресурси.

Земля в господарстві – основний засіб виробництва, без якого неможливий сам процес виробництва. Динаміку наявності сільськогосподарських угідь СТОВ «Ятранське» наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка та структура сільськогосподарських угідь СТОВ «Ятранське», га

Види угідь	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	У середньому за 2018-2022 рр.	
						га	структура, %
Всього с.-г. угідь	2587	5347	5768	6459	6005	5233	100,0
у т.ч. рілля	2330	4867	5330	6179	5969	4935	94,3
Розораність земель, %	90,1	91,0	92,4	95,7	99,4	X	

Джерело: Дані Річних звітів та власні розрахунки автора

Дані таблиці 2.1 показують, що у досліджуваному підприємстві сільськогосподарські угіддя на 94,3% використовуються для вирощування сільськогосподарських культур. Лише 5,7% земельних ресурсів зайнято під сінокосами та пасовищами, що дуже мало для ведення високоефективного тваринництва.

Розораність земель складає в СТОВ «Ятранське» є досить високою, і з кожним роком даний показник зростає. Незрозумілою є позиція керівництва підприємства та зооветеринарної служби підгалузі тваринництва щодо виведення сінокосів і пасовищ, адже у підприємстві розвиваються всі, а тому для здешевлення її продукції доцільно використовувати культурні пасовища і мати сінокоси для заготівлі сіна для тварин.

Трудові ресурси СТОВ «Ятранське» переважно складаються із місцевих жителів, що є власниками паїв, якими користується дане підприємство. До трудових ресурсів господарства належать працездатні чоловіки віком від 16 до 60 років, жінки від 16 до 55 років, а також підлітки і особи пенсійного віку, які проживають у сільській місцевості. Їх структуру наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка трудових ресурсів та їх ефективність їх використання
у СТОВ «Ятранське»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2022 р. у % до 2018 р.
Середньооблікова чисельність працівників – всього, осіб	45	51	98	110	98	217,8
у т.ч.: в рослинництві	30	37	85	85	70	233,3
в тваринництві	15	14	13	25	28	186,7
Вироблено валової продукції на одного працівника, тис. грн.	77,2	146,8	114,3	147,6	195,2	252,8

Джерело: Дані Річних звітів та власні розрахунки автора

Дані таблиці 2.2 показують, що середньооблікова чисельність працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, має тенденцію до збільшення, що означає розширення виробництва та залучення додаткових трудових ресурсів. Так, за досліджуваний період їх кількість зросла вдвічі, до того ж як у галузі рослинництва, так і в тваринництві.

Продуктивність праці за період дослідження також значно зростає, головним чином за рахунок нарощування обсягів виробництва валової продукції у постійних цінах 2016 року.

За загальноприйнятою методикою за структурою товарної продукції визначають виробничий напрямок виробництва. Застосовуючи чинну методику визначення спеціалізації підприємства, структуру товарної продукції СТОВ «Ятранське» наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Обсяг і структура товарної продукції СТОВ «Ятранське»

Галузі та види продукції	Виручка від реалізації, тис. грн					У середньому 2018-2022 рр.	Питома вага, %
	2018р.	2018р.	2020р.	2021р.	2022р.		
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Продукція рослинництва – всього	2601	7492	12144	16055	19275	11513	92,7
у т.ч.: зернові та зернобобові – всього	1889	3822	7267	6137	6902	5203	41,9
з них: пшениця озима	1203	2170	3565	3090	2461	2498	20,1
інші зернові	686	1652	3702	3047	4441	2705	21,8
соя	547	1273	3885	8521	9591	4763	38,4
ріпак	51	53	290	208	141	149	1,2
інша продукція рослинництва	102	2344	702	962	2639	1350	10,9
	12	-	-	227	2	48	0,4

<i>Продовження таблиці 2.3</i>							
<i>A</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
Продукція тваринництва – всього	342	340	324	973	1245	645	5,2
приріст ВРХ	66	34	25	37	56	44	0,4
приріст свиней	153	95	138	563	766	343	2,7
молоко	114	192	151	343	396	239	1,9
інша продукція тваринництва	9	19	10	30	27	19	1,1
Послуги в сільському господарстві	401	-	-	82	795	256	2,1
Продукція сільського господарства і послуги – всього	3344	7832	12468	17110	21315	12414	100,0

Джерело: Дані Річних звітів та власні розрахунки автора

Аналіз даних таблиці 2.3 дає можливість зробити висновок про те, що в структурі товарної продукції найбільшу питому вагу займає продукція рослинництва, зокрема зерновиробництво – 41,9 %, вирощування соняшнику 38,4. Вартість іншої продукції рослинництва складає 48 тис. грн. Сюди входять овочеві культури.

Виручка від реалізації продукції тваринництва у середньому за п'ять досліджуваних років складає лише 645 тис. грн, або 5,2 %. У досліджуваному підприємстві вирощують тварин великої рогатої худоби, свиней, утримують основне стадо корів.

Важливу роль в стабільності виробництва сільськогосподарської продукції відіграє забезпеченість основними та оборотними засобами. Основні виробничі засоби – це засоби виробництва, які беруть участь в процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають свою натурально-речову форму і поступово, частинами переносять свою вартість на вироблену продукцію; оборотні засоби сприяють веденню виробництва сільськогосподарської

продукції.

Динаміку середньорічної вартості основних засобів СТОВ «Ятранське» та ефективність їх використання наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка основних засобів та ефективність їх використання
у СТОВ «Ятранське»

Показник	2018р.	2018р.	2020р.	2021р.	2022р.	2022р. у % до 2018р.
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	4306	5560	8924	12031	11791	273,8
Капіталозабезпеченість, тис.грн.	166,4	104,0	154,7	186,3	196,4	118,0
Капіталоозброєність, тис. грн.	95,7	109,0	91,1	109,4	120,3	125,7
Капіталовіддача, грн.	0,81	1,35	1,26	1,35	1,62	200,0
Капіталоємкість, грн.	1,24	0,74	0,8	0,74	0,62	50,0

Джерело: Дані Річних звітів та власні розрахунки автора

Дані таблиці 2.4 свідчать про те, вартість основних засобів має тенденцію стрімкого у тому числі ріллі, а тому відбулося придбання техніки та агрегатів для збільшення. Пояснюється це тим, що у підприємстві збільшилася площа сільськогосподарських угідь, здійснення обробітку земель, вирощування сільськогосподарських культур тощо.

Ефективність використання основних засобів в СТОВ «Ятранське» знаходиться на достатньому рівні, про що свідчить ріст капіталозабезпеченості земель та капіталоозброєності працівників. До того ж слід відмітити кількості трудових ресурсів відбувається, що збільшення швидшими темпами, ніж розширення площ сільськогосподарських угідь.

Капіталовіддача і капіталоємкість взаємообернені показники, які характеризують співвідношення вартості валової продукції у порівнянних цінах і вартості основних засобів, що беруть участь у виробництві.

Для узагальненої характеристики досліджуваного підприємства велике значення мають основні фінансово-економічні показники діяльності. Для їх аналізу скористаємося даними таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансово-економічні показники діяльності СТОВ «Ятранське»

Показник	2018р.	2019р.	2020р.	2021р.	2022р.	2022 р. у % до 2018 р.
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн	4087	8608	13025	18452	22507	550,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	2969	4689	7724	8486	9883	332,9
Валовий прибуток, тис. грн	1118	3919	5301	9966	12624	1129,2
Чистий прибуток, тис. грн	838	3493	3905	9827	11456	1367,1
Чистий прибуток на 100 га с.-г. угідь, тис. грн	32,4	65,3	67,7	152,1	190,8	588,9
Рівень сукупної рентабельності, %	14,7	52,2	44,2	83,8	76,6	61,9 в.п.
Рівень рентабельності реалізованої продукції,%	37,7	83,6	68,6	117,4	127,7	90,0 в.п.

Джерело: Дані Річних звітів та власні розрахунки автора

Аналізуючи дані таблиці 2.5 слід відмітити, що підприємство належить до групи прибуткових. Завдяки тій ситуації, що СТОВ «Ятранське» у структурі товарної від реалізації продукції рослинництва, яка в більшості випадків є прибутковою і високорентабельною, підприємство отримало досить продукції має вагому частку виручки високі показники фінансових результатів.

Таким чином, матеріально-технічна база СТОВ «Ятранське», наявність трудових ресурсів дають підстави стверджувати, що підприємство працює на повну потужність, виробляючи продукцію тваринництва і рослинництва для

реалізації, сласного споживання та ведення розширеного виробництва. Результати діяльності суб'єкта підприємницької діяльності доводять, що у підприємстві діє чітко налагоджена система функціонального управління виробничими процесами, що забезпечує безперебійне виробництво сільськогосподарської продукції та одержання прибутків від її реалізації.

2.2. Облікова політика підприємства щодо обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання фінансової звітності.

Метою облікової політики є забезпечення достовірною інформацією про майновий і всіх користувачів фінансовою звітністю з метою інвестування та фінансовий стан підприємства, результати його діяльності, що є необхідною інформацією для прийняття управлінських рішень. У СТОВ «Ятранське» зміст облікової політики оформляється спеціальним Наказом про облікову політику, який підписує головний бухгалтер Товкис С.В., затверджує керівник підприємства Джугостраський В.М. (додаток А).

Відповідно до Наказу про облікову політику у СТОВ «Ятранське» діє наступний порядок організації бухгалтерського обліку:

- бухгалтерський облік здійснюється бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер;
- кількісний та якісний склад бухгалтерії визначається штатним розписом;
- розпорядження головного бухгалтера, які стосуються організації та здійснення бухгалтерського обліку на підприємстві є обов'язковими до виконання усіма структурними підрозділами й всіма працівниками

підприємства;

- головний бухгалтер має право другого підпису;

- головний бухгалтер несе особисту відповідальність перед керівником підприємства щодо виконання своїх обов'язків. За відсутності головного бухгалтера вищезазначені обов'язки покладаються на іншого працівника бухгалтерії згідно з окремим письмовим розпорядженням керівника підприємства.

Наказом керівника СТОВ «Ятранське» затверджено перелік посадових осіб, які мають дозвіл на здійснення господарських операцій. Такі посадові особи чинному законодавству та несуть повноту відповідальності за відповідність здійснених операцій Статуту підприємства. Окремим наказом керівника досліджуваного товарно-матеріальні підприємства затверджено перелік посадових осіб, яким надано право отримувати та видавати цінності. До таких осіб належать завідувачі складами.

Окремим наказом затверджено перелік посадових осіб, які складають звітність (фінансову, податкову, статистичну). Ці особи складають, підписують звітність та несуть відповідальність за якість підготовки, своєчасність подання та відповідність звітної інформації фактичним обліковим даним.

Графік документообігу є запорукою злагодженої та якісної роботи бухгалтерської служби зокрема застосування суб'єктом підприємництва і підприємства загалом. Розробка, затвердження керівником та плану-графіка документообігу господарських операцій є первинні передбачено чинним законодавством. Підставою для бухгалтерського обліку документи, які фіксують факти здійснення. Первинні документи мають бути складені під час здійснення господарських операцій господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення.

Кожен первинний документ від моменту його створення (надходження від інших підприємств, установ, організацій) його обробки та передачі на зберігання до архіву проходить до моменту завершення свій шлях. Такий

рух документів в установах іменується документообігом. Основними, характерними для всіх документів етапами документообігу є:

1) складання документа (надходження від сторонніх організацій);

2) перевірка прийнятих документів документи підлягають обов'язковій бухгалтером після їх надходження до бухгалтерії з інших підрозділів установи (підприємств, установ, організацій). Первинні перевірки працівниками, які ведуть бухгалтерський облік, за формою і змістом, тобто перевіряється наявність у документі обов'язкових реквізитів та відповідність господарської операції чинному законодавству, логічна ув'язка окремих показників;

3) обробка документа в бухгалтерії. До того ж первинні документи, що пройшли обробку, при ручній обробці – дату запису в обліковий реєстр, а при обробці на обчислювальній повинні мати відмітку, яка виключає можливість їх повторного використання установці відтиск штампа оператора, відповідального за їх обробку, або відмітку, придатну для її оброблення електронними засобами;

4) передача документів до архіву на зберігання. Первинні документи та облікові реєстри, які пройшли обробку, бухгалтерські звіти та баланси підлягають, а до передачі до архіву повинні зберігатися в бухгалтерії у спеціальних приміщеннях або зачинених шафах під відповідальністю осіб, уповноважених головним обов'язковій передачі до архіву бухгалтером. Склад та строки зберігання типових документів, які створюються під час документування однотипних (загальних для всіх) управлінських функцій, виконуваних самоврядування, іншими державними органами та органами місцевого установами, підприємствами та організаціями, визначені законодавством.

Документом, який регламентує та відображає особливості руху кожного первинного документа в окремих установах та організаціях, є графік документообігу (додаток Б).

Загальна оцінка організації обліку у СТОВ «Ятранське» наведена в таблиці 2.6.

Оцінка стану організації та ведення бухгалтерського обліку
в СТОВ «Ятранське»

Вимоги чинного нормативно-правового законодавства	Фактичне виконання вимог та особливості їх застосування
Відповідальний за організацію обліку	Керівник підприємства та головний бухгалтер
Форма бухгалтерського обліку	Автоматизована журнально-ордерна
Підписання договорів з матеріально-відповідальними особами	Затверджено Наказом керівника матеріально-відповідальних осіб (касир, завідувачі складами, працівники бухгалтерії, керівники виробничих та обслуговуючих підрозділів
Метод нарахування амортизації на необоротні активи	Прямолінійний застосовують до всіх активів
Метод оцінки незавершеного виробництва	Метод собівартості
Метод оцінки запасів	Середньозваженої собівартості
Порядок відображення обліку загальновиробничих та адміністративних витрат	Накопичуються протягом звітного періоду, загальновиробничі розподіляються між підрозділами, адміністративні – списуються на фінансовий результат
Наявність Колективного договору та системи оплати праці	Прийнятий і діє Колективний договір. Погодинна та відрядна оплата праці
Автоматизація бухгалтерського обліку	Автоматизований у бухгалтерії, на складах –ні
Програмний продукт, що використовується	Програма BAS Бухгалтерія
Графік документообігу	Розроблений, затверджений, використовується

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Бухгалтерський облік ведеться на підприємстві безпосередньо з дня його

реєстрації. Значення обліку на підприємстві дуже велике, адже без точного і всебічного обліку неможливо прийняти правильне управлінське рішення.

Належним чином побудований бухгалтерський облік дає змогу знайти ефективне рішення, залежить увесь процес управління. Адже саме бухгалтерський облік виконує проконтролювати його виконання. Бухгалтерська інформація є головною і від її достовірності функції контролю за витратами та станом фінансово-господарської діяльності.

У СТОВ «Ятранське» ведеться автоматизована журнально-ордерна форма обліку із застосуванням програмного забезпечення BAS Бухгалтерія.

Ведення записів у журналах-ордерах здійснюється у порядку однобічної реєстрації. Реєструються в кореспонденції з дебетовими. За синтетичними рахунками з великою тільки кредитові обороти номенклатурою облікових об'єктів, які мають значну ведуть у допоміжних відомостях кількість щомісячних господарських операцій, аналітичний облік і виробничих звітах, побудований за дебетовою ознакою. Дані цих реєстрів потім переносять в журнали-ордери.

Записи в облікових реєстрах проводять в міру надходження документів або підсумками за місяць і змісту операції. На документах, дані яких включені до журналів-ордерів, залежно від характеру відомостей, реєстрів й аркушів-розшифрувань, вказують номери відповідних реєстрів і порядкові номери записів в них (номер рядка).

За документами, які відображенні в реєстрах загальним підсумком, номер реєстру і номер, який підкріплюється запису вказують на окремому аркуші до зброшуваних документів. Підсумкові дані в журналах-ордерах на кожному синтетичному рахунку в обов'язковому порядку необхідно звіряти з даними інших облікових реєстрів, в яких відображені записи за відповідними кореспондуючими рахунками.

Помилки, виявлені в реєстрах до підведення підсумків, виправляють шляхом закреслення помилкового запису і напису виявлено після над закресленим правильного тексту або суми. Якщо помилку підведення підсумків,

але до внесення їх у Головну книгу, виправлення виконують на підставі бухгалтерської довідки.

Склад обліково-аналітичного апарату СТОВ «Ятранське» та розподіл обов'язків між працівниками бухгалтерії наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Склад працівників і розподіл обов'язків у бухгалтерії СТОВ «Ятранське»

Прізвище, ініціали	Посада	Освіта	Стаж, років	Виконувана робота (рахунки)
Товкис С.В.	Головний бухгалтер	Вища	11	Ж-О 2, 3, 9, 7, 8, 15, 12; рах. 331, 372, 377, 641, 642, 79, 40; звітність
Криворук С.Д.	Бухгалтер за виплатами працівникам	Вища	14	розрахунки за виплатами працівникам (рах. 66)
Гонтарук О.О.	Бухгалтер з обліку запасів і тваринництва	Вища	12	рахунки 10, 201, 203, 207, 205, 208, 21, 27, 232.
Посач Т.В.	Бухгалтер за розрахунками	Вища	14	Веде рахунки 90, 91, 92, 36, 37, 70, 44
Сологуб Г.О.	Касир	Вища	10	Веде касові операції, здає звіт касира в бухгалтерію

Документальне оформлення всіх господарських операцій здійснюється у виробничих підрозділах. У відповідні строки матеріально-відповідальні особи здають належним чином оформлені первинні документи до бухгалтерії підприємства.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» до обов'язків головного бухгалтера належить дотримання законодавчих та нормативних і своєчасної фінансової звітності; виконання вимог по складанню правдивої облікової політики підприємства і всього

процесу ведення бухгалтерського обліку, а контрольної та аналітичної також виконання інформації податкової, функції бухгалтерського обліку; забезпечення перевірки стану обліку у всі підрозділах підприємства.

Стан облікового процесу в досліджуваному підприємстві побудований за принципом централізації. В підрозділах підприємства, бригадах, на фермах здійснюється лише первинний облік. Належним чином заповнені первинні документи надходять до бухгалтерії, де здійснюється їх перевірка, опрацювання, звірка та всі записи в облікових регістрах.

У СТОВ «Ятранське» всі бухгалтерські документи зберігаються в архіві підприємства згідно діючих вимог. Документи зберігаються за тематичними розділами відповідних років, а легко тому в разі необхідності можна знайти потрібний документ. Доступ мають працівники облікової та планово-економічної служб в присутності головного бухгалтера (відповідального за збереження архіву).

Об'єктивним та звичним є поділ досліджуваного підприємства як цілісної системи на дві підсистеми, здійснює господарські процеси відповідно до тактичних та стратегічних одна з котрих безпосередньо цілей даного підприємства, а друга призначена для управління цими процесами. Такий загальноприйнятий в управлінні підхід обумовлює необхідність розкрити склад управлінської представлена як самостійна складна система підсистеми. Для цілей побудови управлінської облікової політики управлінська підсистема, що має власні підсистеми й елементи. Це необхідно тому, що проблемні питання облікової політики виникають не в абстрактній системі. Вони в будь-якому разі пов'язані з конкретними сторонами функціонування системи управління, з її складовими частинами – функціями, структурою тощо. Необхідно знати і постають перед окремими враховувати склад системи, цілі та завдання, що її підсистемами, їх властивості й можливості, інші змістовні характеристики, суттєві для побудови облікової політики управлінського спрямування.

Складовими системи управління у СТОВ «Ятранське» є:

- закони управління, тобто найбільш суттєві взаємозв'язки між елементами системи управління, котрі забезпечують її цілісність і дієвість;

- функції і методи управління, які включають конкретні форми і прийоми цілеспрямованого впливу органів управління на інтереси й умови діяльності учасників процесів праці;

- інформація як сукупність даних про соціальні, економічні, виробничі та інші процеси;

- інструментарій і важелі такого впливу норми і нормативи як плани, управлінські рішення, державні замовлення, форми стимулювання;

- організаційна структура, тобто внутрішня побудова особливості суспільного розподілу системи управління, що відображає праці та її кооперації, специфіку виконання конкретних функцій і методів управлінської діяльності;

- технічні засоби збирання, обробки і зберігання продуктивності управлінської праці інформації, що суттєво підвищують та змінюють її характер;

- кадри управління – керівники, фахівці, допоміжний персонал.

Формулювання цілей облікової політики як елементу системи управління. Облікова політика, проте її визначення та формулювання повинно чітко узгоджуватись з цілями складових об'єкта і системи управління. Алгоритм визначення і має формуватися виходячи з довгострокових, стратегічних цілей. Більш того, вона повинна мати власну мету формулювання цілей облікової політики СТОВ «Ятранське» наведено на рис. 2.1. На нашу думку, найбільш слабе місце концепції облікової політики, у теперішньому своєму вигляді і значенні в тім, що вона практично не пов'язана із системою управління. Складається враження, що інтереси системи управління в ній просто проігноровано.

Ігнорування в обліковій політиці інтересів системи управління тим більш парадоксально в умовах, виділення в системі бухгалтерського обліку окремого його виду – управлінського, орієнтованого не на складання коли постійно

наголошується на необхідності фінансової звітності в інтересах зовнішніх споживачів інформації, а виключно на потреби внутрішнього управління.

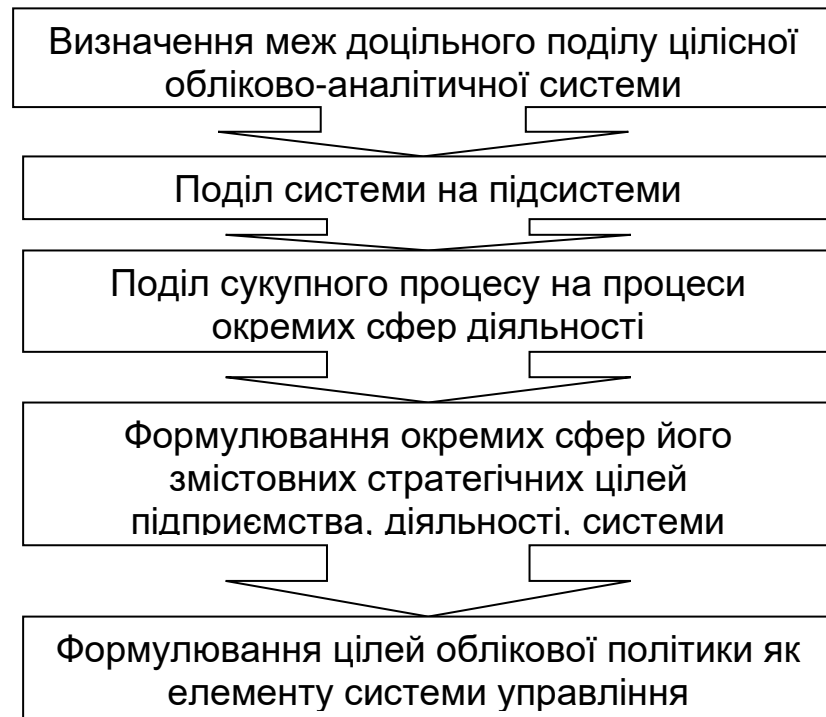

Рис. 2.1. Алгоритм визначення і формулювання цілей облікової політики
СТОВ «Ятранське»

Основна ціль формування облікової політики підприємства підпорядкована цілям системи управління підрозділами та підприємством загалом і полягає в тому, щоб визначити:

- неточності в системі управління підприємством;
- узагальнити пов'язані з ними проблемні питання, успішне вирішення яких доцільних передбачає обрання варіантів;
- сприяти досягненню цілей всіма підсистемами цілісної економічної системи – підприємства.

Формування облікової політики передбачає визначення кола проблемних, переважно стратегічних, мірі пов'язані між собою змістовно, організаційно, питань, які в більшій або меншій інформаційно.

Перебудова зв'язках, а обрання альтернативного методу організаційної структури управління якщо буде прийнято рішення впроваджувати обов'язково призведе до змін у функціях, в існуючих між ними інформаційних в системі обліку веде за собою зміни в плануванні. Так, наприклад, радикальні зміни відбуваються, практично в усіх ланках системи управління досліджуваного підприємства, концепцію управлінського обліку. Взаємозалежність питань, які утворюють облікову політику, значно зростає, коли до програми буде включено декілька проблем і, таким чином, вона досягне систему загалом.

При розробці облікової політики у СТОВ «Ятранське» було прийняте рішення щодо об'єктів, методів обліку витрат, методів калькулювання та їх взаємозв'язку. В якості об'єкту калькулювання виокремлено вид продукції тваринництва, вид робіт, послугу у галузі тваринництва, що в цілому зводиться до об'єктів, які мають споживчу вартість і є результатом виробництва.

Галузеві особливості сільського господарства технологію виробництва суттєво впливають на організацію і, і відповідно на побудову бухгалтерського обліку. До таких специфічних об'єктів обліку належать об'єкти обліку в рослинництві і тваринництві.

У СТОВ «Ятранське» у тваринництві в розрізі підгалузей здійснюється облік витрат і виходу продукції молочного і м'ясного скотарства, свинарства з врахуванням особливостей кожної підгалузі. В процесі здійснення отримання приросту живої маси тварин виробництва з метою, сільськогосподарські тварини спочатку знаходяться на випоюванні, вирощуванні, а лише тоді на відгодівлі. Тому для отримання продукції тваринництва і визначення її собівартості необхідно здійснити ряд технологічних процесів та облікових операцій.

За своїм економічним змістом тварини на вирощуванні та відгодівлі є незавершеним, тому що вони в результаті біологічних перетворень постійно виробництвом галузі тваринництва змінюють свою масу і оцінку. Ці зміни пов'язані з витратами на утримання тварин і їх годівлю до моменту реалізації,

забою, переведення до основного стада.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій. Первинні документи повинні бути складені під час здійснення господарських операцій, або безпосередньо після їх здійснення.

Здійснюючи дослідження за обраною тематикою встановлено, що організація первинного не сповна відповідає відображення у них облікових сучасним вимогам і запитам користувачів обліковою інформацією. Недостовірне або неповне надання обліково-економічної інформації призводить до висвітлення витрат виробництва продукції тваринництва порушення одного обліку витрат і виходу продукції тваринництва із принципів бухгалтерського обліку – повного висвітлення. Одним із основних і досить часто вживаним порушенням у досліджуваному підприємстві в обліку витрат є невчасне формування первинних документів, не повне даних (за неухваленості або навмисне), що призводить, до неповного та недостовірного, а значить недостовірності даних при визначенні собівартості виробництва та реалізації виробленої продукції.

Оскільки галузь свинарства має свої особливості щодо здійснення технологічних процесів, то і в обліку собівартості продукції тваринництва витрат виробництва первинних документах забезпечить достовірне є свої особливості, відображення яких у визначення, результатів від її реалізації та рівня рентабельності.

Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції галузі тваринництва у СТОВ «Ятранське» забезпечений великою кількістю яких здійснюються всі наступні записи різних первинних документів, на основі в обліку. Такі документи доцільно з обліку: затрат праці; предметів праці; використання засобів праці; виділити у наступні групи виходу продукції.

Для оформлення витрат і виходу продукції тваринництва у СТОВ «Ятранське» використовують систему типовими і загальними для обліку всіх

видів спеціалізованих первинних документів. Деякі з них є основного виробництва (рахунки-фактури, подорожні листи вантажного автомобіля, накладні, лімітно-забірні картки, облікові листи праці й виконаних робіт, розрахунок амортизаційних відрахувань та інші). Поряд із ними застосовують ряд спеціалізованих документів, притаманних тільки тваринництву.

Для обліку кількості відпрацьованих годин і нарахованої суми заробітку на ручних роботах у тваринництві транспортні роботи тракторами застосовують Обліковий лист праці та виконаних робіт (ф. № ПСГ-2). Виконані у галузі тваринництва оформляють Дорожнім листом трактора (ф. № ПСГ-4).

Первинними документами за даними якого нараховують заробітну плату водіям, які здійснюють перевезення, пов'язані із витратами у галузі тваринництва, є Подорожній лист вантажного автомобіля. Всі ці документи після виконання робіт здають у бухгалтерію, де на їх основі нараховують оплату праці, визначають обсяг виконаних робіт і наданих послуг.

Облік обсягу виконаних робіт і суми нарахованої оплати праці працівникам основного вид оплати, розцінку виробництва відображають у Розрахунку нарахування оплати праці працівникам тваринництва (ф. № 69). В документі вказують шифр синтетичного та аналітичного обліку роботи, облікову групу тварин, одиниці виміру,. За кожним працівником вказують прізвище, ім'я, по батькові, посаду, професію, табельний номер, кількість відпрацьованих годин, обсяг виконаних робіт, суму нарахованої оплати праці, доплати та надбавки. Підписують документ зоотехнік, завідувач ферми, бухгалтер.

На витрати медикаментів, біопрепаратів, дезінфікуючих засобів щомісяця складають акт, в якому зазначають кількість проведених ветеринарних заходів, норми витрати засобів, загальну кількість витрачання медикаментів та інших засобів. На підставі затверджених керівником актів бухгалтерія списує медикаменти з підзвіту ветеринарних працівників на витрати виробництва.

При одержанні приплоду тварин у СТОВ «Ятранське» дотримуються встановленого порядку оприбуткування і визначення матеріально

відповідальних його документального оформлення та оцінки для цілей осіб за подальше зберігання поголів'я тварин. Для оприбуткування приплоду тварин складають Акт на оприбуткування приплоду тварин (телят, поросят) (ф. № ПБА-3). Один наступного дня після його складання, де він стає підставою примірник акта передається до бухгалтерії підприємства для оприбуткування приплоду в бухгалтерських реєстрах. Другий примірник є підставою для здійснення записів у Книгу обліку руху тварин до бухгалтерії підприємства разом зі Звітом про і птиці на фермі і наприкінці місяця також надходить рух тварин і птиці на фермі. Дані актів, крім свого основного призначення – для обліку поголів'я тварин – використовуються в бухгалтерії також для нарахування оплати праці працівникам галузі тваринництва.

Для документального оформлення приросту тварин підприємстві застосовують дві спеціалізовані за звітний період у досліджуваному форми первинних документів: Відомість зважування тварин (ф. № ПБАСГ-10) і Розрахунок визначення приросту (ф. № ПБАСГ-11). Відомість зважування тварин застосовується для вирощування або відгодівлі тварин збільшується визначення фактичної живої маси тварин, яка у процесі. Основною продукцією, яку одержують від молодняку на вирощуванні та відгодівлі, є приріст живої маси. Для того, щоб його визначити, тварин необхідно зважувати.

Молодняк та відгодовуване поголів'я свиней обов'язково зважують щомісяця, а також при групі, з ферми на ферму, від однієї матеріально відповідальної особи до іншої, в основне стадо, при вибракуванні з основного стада, у момент падежу переведенні у наступну вікову, забою, продажу тощо. Дані про масу тварин записують у відповідні документи (Акти на переведення худоби і птиці та ін.). Результат зважування молодняку тварин і тварин на відгодівлі, що залишаються в групі на кінець звітної періоду, відображають у Відомості зважування тварин. Відомість складає зоотехнік разом із завідувачем ферми в одному примірнику при щомісячних, періодичних і вибіркових зважуваннях тварин при визначенні приросту їхньої живої маси, а також у випадках надходження й вибуття тварин з підприємства за видами і обліковими

групами тварин.

У Відомості зважування тварин вказують вид і групу тварин, ідентифікаційний), вагу та дату попереднього зважування, вагу на дату зважування й різницю, яка складе приріст живої маси або довагу. Відомість підписують зоотехнік, завідувач код тварини (інвентарний номер ферми, працівник, за якими закріплена тварина. Загальні підсумки Відомості про масу тварин за відповідними групами використовують для складання Розрахунку визначення приросту. Відомості зважування тварин надають до бухгалтерії одночасні зі Звітом про рух тварин та птиці на фермі (ф № ПБАСГ-13).

Розрахунок визначення приросту застосовується для розрахунку визначення приросту живої маси тварин. Приріст живої маси тварин є продукцією. Цей документ є логічним завершенням Відомості зважування тварин. Приріст живої маси у Відомості зважування тварин можна визначити вирощування молодняку тварин та тварин на відгодівлі лише за поголів'ям, що було на початок і кінець періодів, за якими здійснювалося зважування тварин, тобто на дату поточного зважування й дату групи й вибуття тварин попереднього зважування. Але між цими двома датами в поголів'ї тварин відбуваються зміни: надходження відбулися у складі поголів'я за звітний період тварин у дану облікову із цієї групи. Тому, для того, щоб визначити загальний приріст живої маси за відповідною обліковою групою, необхідно крім Відомості зважування тварин взяти до уваги й зміни, що (його надходження й вибуття). Розрахунок визначення приросту живої маси з урахуванням руху поголів'я здійснюється у Розрахунку визначення приросту.

У СТОВ «Ятранське» при розрахунку кількості приросту маси до живої маси тварин конкретної групи на кінець звітного періоду додається жива маса тварин, що вибули з даної вікової групи протягом звітного періоду, включаючи і тварин, які загинули. З одержаного підсумку віднімають масу тварин, які надійшли в дану вікову групу за відповідний звітний період, і живу масу тварин, що була в групі на початок звітного періоду (місяця).

Для визначення середньодобового приросту необхідно одержаний приріст

за відповідною поділити на кількість кормо-днів статеві віковою групою свиней за звітний період у цьому періоді. Кількість кормо-днів визначається шляхом множення середнього поголів'я свиней за звітний період на кількість днів у цьому періоді або за даними відомості витрати кормів.

Розрахунок визначення приросту складає завідувач ферми в цілому по фермі й Відомостей зважування тварин і відповідних документів на надходження й вибуття тварин. Розрахунок визначення приросту разом зі облікових групах тварин на підставі даних Звітом про рух тварин і птиці на фермі передається до бухгалтерії й служить підставою для оприбуткування отриманого приросту живої маси свиней і нарахування заробітної плати працівникам галузі свинарства.

Синтетичний та аналітичний облік витрат і виходу продукції тваринництва у досліджуваному підприємстві ведуть на рахунку 23 «Виробництво» субрахунку другого порядку 232 «Тваринництво», аналітичному рахунку 2321 «Молочне скотарство», 2322 «М'ясне скотарство», 2323 «Свинарство» за дебетом яких відображають витрати, а за кредитом – вихід продукції. На аналітичних рахунках облік витрат тваринництва ведуть за такими статтями: засоби захисту тварин; корми; витрати на оплату праці; роботи і послуги; витрати на утримання основних засобів; інші витрати; витрати на організацію виробництва відрахування на соціальні заходи й управління; втрати від загибелі тварин. Аналітичний облік витрат і виходу продукції тваринництва здійснюють у Виробничому звіті по тваринництву. В першому розділі якого відкривають аналітичні рахунки в розрізі видів тварин та статеві-вікових груп. Облік витрат у виробничому звіті ведуть за переліком встановлених статей витрат.

Синтетичний облік витрат і виходу продукції тваринництва узагальнюють в Журналі-ордері №10-2а с.-г., куди записують виробничі витрати на продукцію тваринництва із зазначенням кореспондуючих рахунків.

Таким чином, облікова політика СТОВ «Ятранське» щодо обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва побудована відповідно вимог чинного законодавства та

використовується в повному обсязі, що забезпечує належне та неупереджене відображення витрат виробництва і виходу продукції.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Управління витратами – складний багатоаспектний процес, високого економічного основне призначення якого досягнення результату діяльності суб'єкта підприємництва. Сучасне управління витратами чіткої та безперебійної функціонуючої передбачає формування раціональної, системи, яка включає в себе наступні елементи: прогнозування і планування витрат, нормування витрат, облік витрат, калькулювання собівартості продукції, робіт, послуг, аналіз витрат і собівартості, контроль і регулювання процесу управління інформаційною облік витрат для створення бази даних, з одного боку, для прийняття платформою. Управління витратами передбачає управлінських рішень, з іншого – аналіз витрат та оцінка чинників, що їх формують.

Сформована база управління витратами є не що інше, як обліково-аналітичне забезпечення суб'єкта обліково-аналітичного забезпечення

обґрунтовується підприємництва. Саме за результатами розмір витрат на плановий період (зокрема, визначення мінімально допустимого розміру витрат, відповідно до прийнятих норм і стандартів та визначення розміру витрат з метою виходу на цільовий рівень максимально допустимого прибутку), здійснюється перевірка відповідності прогнозованого розміру витрат передбаченим обмеженням, обґрунтовуються рішення про розмір і рівень витрат та визначаються резерви зменшення витрат.

Так, сутність обліково-аналітичного забезпечення полягає в об'єднанні облікових та аналітичного процесу і використанні його результатів для аналітичних функцій, забезпеченні безперервності прийняття ефективних управлінських рішень. Сьогоднішні умови господарювання значно посилюють вимоги до бухгалтерського обліку та економічного аналізу щодо підвищення гнучкості, про виробничі витрати з метою прийняття виважених ефективних деталізації та оперативності одержуваної інформації управлінських сільськогосподарської продукції відіграє важливу роль рішень. Отже, обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва у діяльності системи управління підприємством та його підрозділами зокрема, оскільки надає інформацію щодо розміру витрат, їх складових.

Розробка обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва потребує диференційованого підходу, оскільки функціонування різних рівнів управління кожного окремого рівня обумовлює формування інформаційних масивів, тобто чим вищий рівень управління, тим більш агрегована інформація необхідна.

З огляду на те, що метою обліку витрат та визначення собівартості продукції (робіт, послуг) є документальне, своєчасне, повне і достовірне відображення фактичних витрат на виробництво використанням матеріальних, трудових продукції для забезпечення контролю за і фінансових ресурсів.

Основними завданнями обліку виробничих витрат сільськогосподарського виробництва, зокрема тваринництва, є:

- визначення складу виробничих витрат галузі тваринництва за статтями;

- своєчасне та повне відображення в обліку виготовленої продукції тваринництва за кількістю та якістю;

- відповідність виробничих витрат на виготовлення продукції тваринництва встановленим нормативам;

- розрахунок фактичного рівня собівартості одиниці продукції тваринництва відповідно до затверджених положень та порівняння його з галузевими показниками;

- відображення облікової та розрахункової інформації про витрати виробництва і вартість готової продукції тваринництва в облікових документах та звітності.

Отже, витрати виробництва, зокрема продукції тваринництва, є однією з найважливіших економічних категорій, яка відображає інформацію про собівартість продукції та забезпечує виготовлену продукцію необхідну інформацію для формування ціни на, забезпечення та зростання прибутку підприємства, прийняття ефективних управлінських рішень. Вдало та правильно побудована система бухгалтерського обліку витрат виробництва є запорукою успішного функціонування виробництва продукції тваринництва суб'єкта підприємництва. Управління витратами передбачає реалізацію різних функцій, систем та методів управління у даній галузі, які утворюють обліково-аналітичне забезпечення.

Система управління витратами виробництвом ефективно обліково-аналітичному забезпеченні функціонуватиме лише при належному, яке включає комплекс заходів, спрямованих на накопичення послідовності та систематизованої первинної інформації, згрупованої у певній з використанням способів і прийомів економічного аналізу, завдяки чому створюються умови підготовки і прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Ефективна діяльність суб'єкта господарювання залежить від використання раціонально виробництвом і реалізацією продукції. Основним видом діяльності будь-якого побудованої системи управління підприємства є виробництво товарної продукції, обсяг і якість якої повинні забезпечувати йому конкурентну

позицію на ринку, зберегти робочі місця, одержати існують проблеми, які слугують очікуваний прибуток. На сьогоднішній день суттєвим бар'єром для ефективного розвитку аграрної сфери, зокрема, тваринництва, якому належить провідна роль у сільськогосподарському виробництві.

Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та виробництво конкурентоспроможної продукції тваринництва створення необхідних для цього передумов, зокрема, вимагає, серед яких основне місце належить формуванню повноцінного. Для досягнення цієї мети необхідна докорінна зміна методів управління виробництвом шляхом створення обліково-аналітичного забезпечення у вітчизняних сільськогосподарських підприємствах системи управлінського обліку, що дозволяє забезпечити внутрішніх користувачів інформацією для ефективного управління галузями аграрного виробництва.

Організація обліково-аналітичного забезпечення процесу управління витратами виробництва продукції тваринництва, окрім інформації щодо господарської діяльності має включати: законодавчу, нормативно-правову, методичну, технічну та інші види інформації, дозволяють зробити процес управління які групуються у інформаційно-довідкову інформацію та витратами виробництва ефективним, цілеспрямованим, конкурентоспроможним та таким, що відповідає вимогам чинного законодавства.

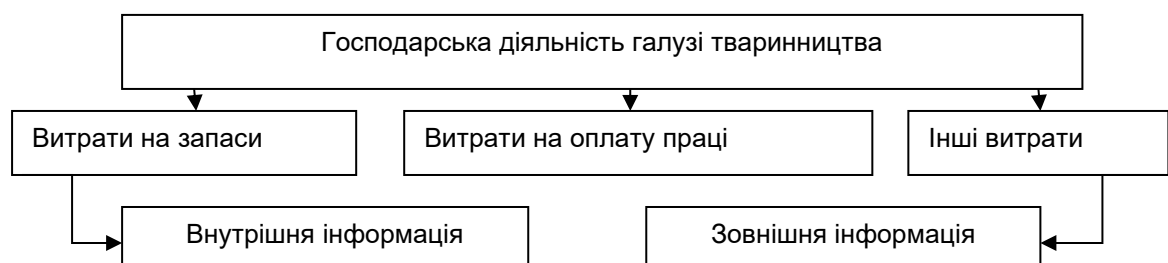
В умовах управління витратами галузі тваринництва постає у зниженні та контролюванні собівартості першочергове завдання перед керівництвом продукції тваринництва та послуг у тваринництві. Для правильного розрахунку собівартості одиниці продукції кожного виду тваринницької продукції мають бути чітко визначені статті. Планування й облік витрат за статтями калькуляції дозволяє групувати витрати за цільовим призначенням на безпосередньо пов'язані з виробничих витрат, що до неї будуть включені виробництвом продукції і зумовленими процесами управління, реалізації продукції, власного споживання тощо. З і встановленням їх оптимального складу безпосередньо пов'язане регламентацією процесів формування витрат прийняття

обґрунтованих управлінських рішень.

Організація обліково-аналітичного забезпечення виробництва продукції тваринництва процесу управління витратами має здійснюватися на підприємстві своєчасно та безперервно. Крім того це процес формування інформаційних потоків, який включає певні етапи збирання, оброблення, зберігання та передачі інформації, що дозволяє здійснювати облік, аналіз та контроль витрат виробництва управління витратами у галузі тваринництва продукції тваринництва. Обліково-аналітичне забезпечення має постійно оновлюватися та вдосконалюватися, оскільки формування ціни та собівартості виробленої вимогам сьогодення та чинному нормативно-правовому законодавству. Потреба впровадження новітніх технологій удосконалення обліково-аналітичного забезпечення продукції тваринництва має відповідати управління витратами виробництва продукції тваринництва виникає через необхідність постійного у галузь. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва має включати специфічні особливості виробничого процесу, такі як:

- тривалість виробничого операційного процесу за підгалузями та видами продукції;
- виробництво основної продукції, супутньої і побічної та розподіл витрат між ними;
- складність організації документообігу, оскільки сільськогосподарських тварин переводять з однієї вікової групи до іншої; від однієї матеріально-відповідальної особи до іншої; з однієї ферми на іншу тощо;
- високі вимоги до кваліфікаційних характеристик працівників;
- необхідність високої якості послуг;

Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва включає: облік, аналіз і контроль витрат (рис. 3.1).

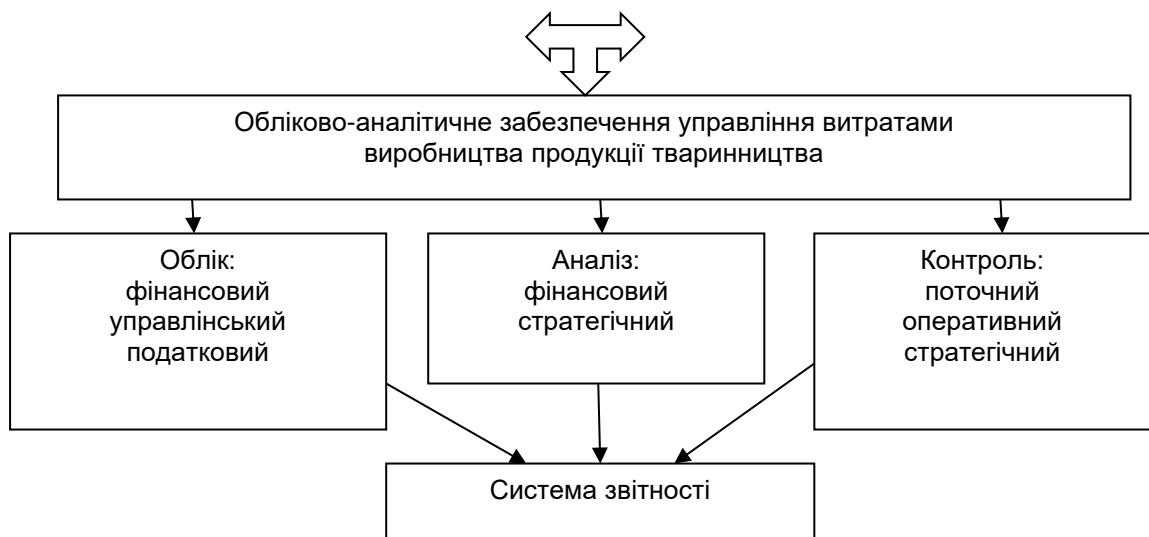

Рис. 3.1. Забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва

Одним із шляхів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва витрат та покращення продукції тваринництва є посилення контролю їх якості. Враховуючи високі вимоги щодо якості продукції тваринництва, рекомендуємо посаду спеціаліста з контролю витрат виробництва до створення у підприємстві та якості продукції тваринництва, до функціональних обов'язків якого має входити:

- контроль якості кормових ресурсів та інших запасів, що використовуються у галузі тваринництва;
- контроль за дотриманням вимог чинного законодавства щодо якості виробленої продукції тваринництва;
- впровадження заходів щодо оптимізації витрат виробництва та підвищення якості виробленої продукції.

До основних функцій обліково-аналітичного забезпечення системи управління належать: інформаційна (забезпечення системи управління інформацією витратами виробництва продукції тваринництва про господарську діяльність галузі), облікова (достовірне та повне відображення фактів господарської діяльності тваринництва), фінансово-господарської діяльності аналітична (проведення на підставі даних обліку і звітності аналізу галузі тваринництва) (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Підсистеми обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва

Нормативно-правова інформація з обліку – це комплекс офіційних письмових документів, суб'єктами правотворчості у визначеній формі та за встановленою ухвалених уповноваженими на це процедурою, спрямований на встановлення, зміну або скасування норми права (Конституція України, закони та кодекси України, укази й розпорядження Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, інструкції, положення, вказівки та методичні рекомендації Міністерства фінансів України, державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та інших органів).

Облікова інформація – документальний супровід господарських операцій (первинні документи з обліку витрат і виходу продукції тваринництва, зведені, аналітичного і синтетичного обліку, звітність).

Необлікова інформація включає пояснювальні та доповідні в себе матеріали різних перевірок (аудиторських та фінансових груп); записки; матеріали засобів масової інформації; аналітичні огляди тощо.

Аналітична інформація є результатом обробки та узагальнення вхідних даних стосовно господарської діяльності галузі тваринництва. Своєчасна та достовірна оцінити як минулі й теперішні події, так і майбутні операції, аналітична інформація дає можливість а відтак – вжити заходів,

спрямованих на оптимізацію витрат виробництва продукції тваринництва. За даними такої інформації можна визначити відхилення від встановлених нормативних рішень, спрямованих на попередження та усунення негативних змін у складі показників з метою прийняття виробничих витрат галузі.

Виходячи із взаємозалежності елементів структури та функцій, система управління тваринництва має блочну систему. Так, система інформаційного та обліково-аналітичного забезпечення управління витратами через їх особливості в управлінні витратами виробництва продукції витратами виділені в окремі блоки: прямий вплив суб'єкта на об'єкт управління (процес управління) і зворотний зв'язок (інформаційний потік) (рис. 3.3). Отже, суб'єкт управління витратами впливає на об'єкт управління, здійснюючи необхідні етапи та приймаючи виробництва продукції тваринництва управлінські рішення через призму інформаційних потоків: облік, аналіз, контроль.

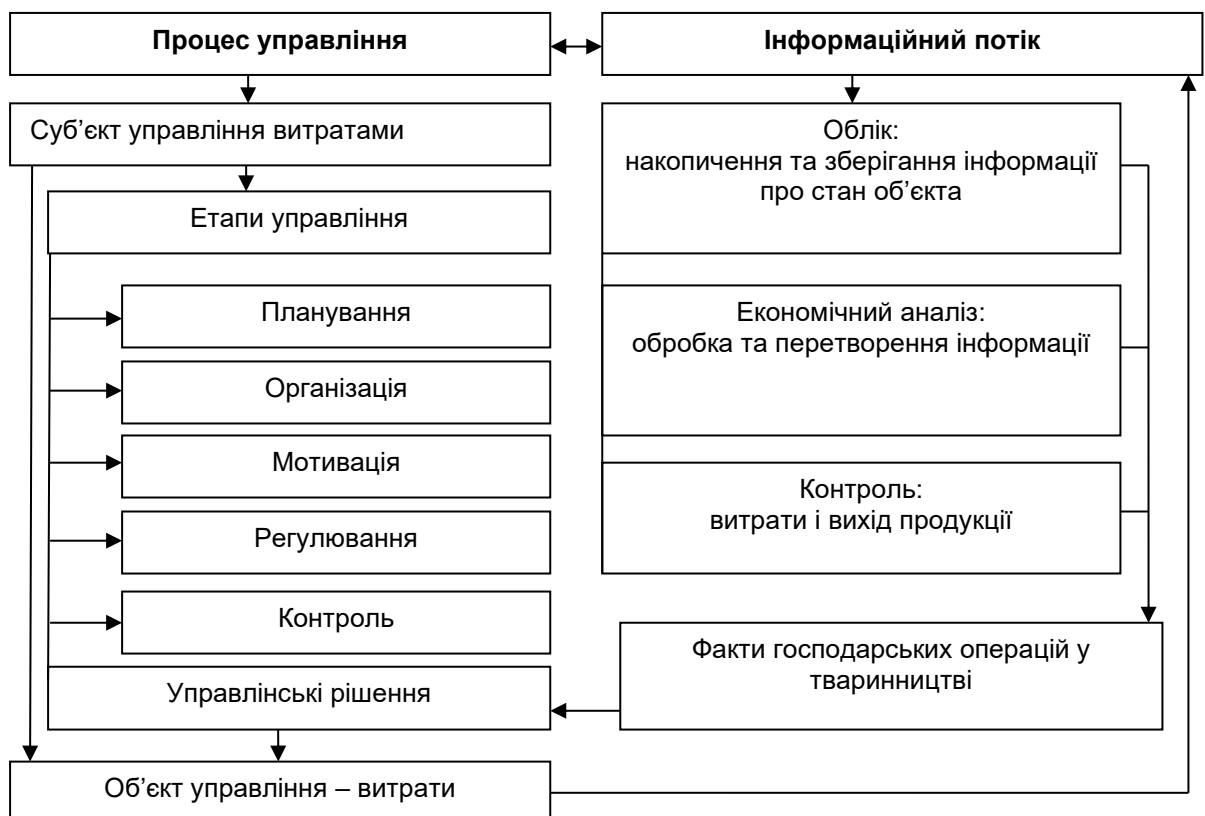

Рис. 3.3. Схема управління витратами виробництва продукції тваринництва

Інформація з облікової підсистеми та підсистему контролю, де потрапляє в

аналітичну підсистему реалізуються їх функції. У випадку виникнення відхилень від нормативних параметрів, контрольна функція з'ясовує їх причини та встановлює винних осіб. Опрацьовані масиви, використовуються керівництвом для таким чином інформаційні прийняття управлінських рішень.

Узагальнення наукових теорій та результати власного дослідження дозволяють зробити наступний висновок. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єкта системою, яка упорядкована, самостійна, повністю або частково децентралізована, відповідає цілям управління й об'єднує в собі систему підприємництва представлене складною спостереження, збору, ідентифікації, реєстрації, соціальної та екологічної інформації узагальнення, обробки, контролю й аналізу економічної, , необхідної для обґрунтування й ухвалення управлінських рішень щодо економічного росту суб'єкта підприємництва.

Досягнення цілей обліково-аналітичного продукції тваринництва забезпечення управління витратами виробництва у СТОВ «Ятранське» можливе за умови комплексного підходу до реалізації функцій (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Функції обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва у СТОВ «Ятранське»

Економічна діяльність суб'єктів підприємницької діяльності передбачає забезпечення синхронізації функціональної діяльності складових обліково-аналітичного забезпечення. Звісно ж продукції тваринництва може функціонувати система управління виробництвом ефективно тільки при належному обліково-аналітичному забезпеченні, накопичення первинної інформації яке включає комплекс заходів, спрямованих на, згрупованої у певній послідовності та систематизованої з використанням створюють належні умови для способів і прийомів економічного аналізу, що прийняття обґрунтованих управлінських рішень у сфері виробничої діяльності підприємства та її підрозділів. Основним видом діяльності товарної продукції рослинництва і тваринництва, обсяг і якість яких мають забезпечувати конкурентну суб'єкта господарювання аграрної сфери є виробництво позицію на ринку аналогічної продукції та одержати прибуток.

Інтегрування технологій є одним із найефективніших обліково-аналітичного забезпечення з використанням сучасних інформаційних систем і методів надходження, аналізу, контролю та прийняття рішень. Здійснення ефективного контролю оперативної інформації для її обробки за витратами виробництва є планування витрат у структурних підрозділах та підприємства в цілому, що передбачає бюджетування. Бюджетування витрат – одна з основних і вагомих виробництва, яка має безпосередній вплив на посилення контрольної функцій системи управління витратами функції обліково-аналітичного забезпечення щодо наявності, збереження та використання своєчасністю здійснення розрахункових активів підприємства, за операцій. Бюджетування лімітує витрати ресурсів і рівень рентабельності за окремими видами продукції, видами виробництв та центрами відповідальності (рис. 3.5).

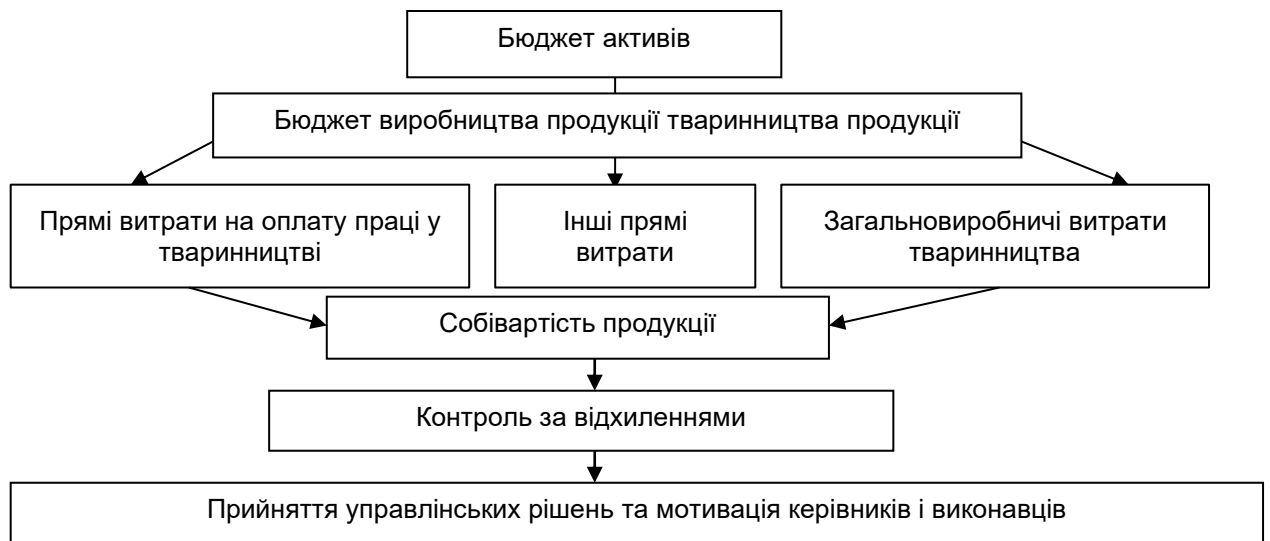

Рис. 3.5. Блок-схема формування бюджету витрат на виробництво продукції тваринництва

Таким чином, основною місією обліково-аналітичного виробництва продукції тваринництва забезпечення управління витратами є неупереджене та своєчасне відображення економічного стану галузі та реєстрації первинної інформації, її обробки та формування тваринництва шляхом збору зведених, аналітичних і синтетичних показників відповідно задоволення потреб адміністративно-управлінського економічної ефективності галузі до облікової політики синхронізації функціональної підприємства. Підвищення тваринництва передбачає забезпечення діяльності складових обліково-аналітичного забезпечення. Тому, обліково-аналітичного виробництва продукції тваринництва забезпечення управління витратами системи показників з метою персоналу галузі тваринництва інформацією, необхідною для прийняття оперативних, тактичних і стратегічних управлінських рішень щодо оптимізації витрат та контролю за якістю продукції тваринництва.

ВИСНОВКИ

Результатом написання кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення та розробка практичних забезпечення управління витратами рекомендацій щодо формування у підприємстві обліково-аналітичної інформації з метою виробництва продукції тваринництва. На основі отриманих результатів можна зробити висновки та сформулювати пропозиції щодо покращення обліково-аналітичного забезпечення.

1. Організація належної обліково-аналітичної системи на підприємстві є надзвичайно важливим завданням рішень будуть залежати суб'єкта підприємництва. Від прийняття виважених управлінських результати діяльності звітного періоду, бухгалтерського обліку і відображені в фінансовій звітності, тому визначені за даними керівникам підприємства необхідно володіти правдивою, неупередженою та достовірною інформацією.

2. Дослідження питань обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва здійснювались на прикладі СТОВ «Ятранське» Новоархангельського району. У досліджуваному підприємстві сільськогосподарські угіддя на 94,3% використовуються для вирощування сільськогосподарських культур. Лише 5,7% земельних ресурсів зайнято під сінокосами та пасовищами, що дуже мало для ведення високоефективного тваринництва. У структурі товарної продукції за досліджуваний період 92,7 % займає виручка від реалізації продукції рослинництва.

СТОВ «Ятранське» прибуткових підприємств належить до у структурі товарної продукції має вагому частку виручки від реалізації групи з рівнем рентабельності 76,6%. Завдяки тій ситуації, що СТОВ «Ятранське» продукції рослинництва, яка в більшості випадків є прибутковою і високорентабельною, підприємство отримало фінансових результатів досить високі показники.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві регулюється Законом

України «Про бухгалтерський облік ведеться на підприємстві та фінансову звітність в Україні». Бухгалтерський безпосередньо з дня його реєстрації. Значення обліку на підприємстві дуже велике, адже без точного і всебічного обліку неможливо прийняти правильне управлінське рішення.

Належним чином побудований проконтролювати його бухгалтерський облік дає змогу знайти ефективне рішення, виконання. Бухгалтерська інформація є головною і від її достовірності залежить увесь процес управління. Адже саме бухгалтерський облік виконує функції контролю за витратами та станом фінансово-господарської діяльності.

У СТОВ «Ятранське» ведеться автоматизована журнально-ордерна форма обліку із застосуванням програмного забезпечення BAS Бухгалтерія. Облікова політика щодо обліково управління витратами виробництва продукції тваринництва у -аналітичного забезпечення досліджуваному підприємстві побудована відповідно вимог чинного законодавства та використовується в повному обсязі, що забезпечує належне та неупереджене відображення витрат виробництва і виходу продукції.

3. Основним завданням облікового-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва та своєчасне відображення економічного стану галузі тваринництва продукції тваринництва є неупереджене шляхом збору та реєстрації первинної економічної ефективності галузі тваринництва інформації, синтетичних показників відповідно її обробки та формування зведених, аналітичних і до облікової політики підприємства. Підвищення передбачає забезпечення синхронізації функціональної діяльності складових обліково-аналітичного забезпечення.

Таким чином, поглиблення розвитку наукової концепції обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виробництва продукції тваринництва сприятиме формуванню системи показників з метою задоволення потреб адміністративно-управлінського для прийняття оперативних персоналу галузі тваринництва інформацією, необхідною, тактичних і стратегічних

управлінських рішень щодо оптимізації витрат та контролю за якістю продукції тваринництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безродна Т.М. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: визначення сутності поняття // Вісн. Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. 2018. №10(128). Ч.2. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VSUNU/2018_10_2/bezrodna.pdf (дата звернення: 16.10.2023).

2. Білопольський М.Г., Сизоненко О.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління: вітчизняний і міжнародний досвід: монографія. Донецьк: Макіївський екон.-гуманіт. ін-т., 2014. 352 с.

3. Брик Г. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами підприємства URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/159/159>.

4. Втрати та ефективність виробництва продукції в сільськогосподарських підприємствах : Наук. вид. / За ред. О. М. Шпичака. К.:ННЦ ІАЕ, 2015. 425 с.

5. Волошук Л.О. Обліково-аналітичне забезпечення управління інноваційним розвитком підприємства. Праці Одеського політехнічного університету. 2011. Випуск 2 (36). С. 329-333.

6. Вольська В.В. Методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення та аудиту управлінської діяльності аграрних підприємств // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. № 3(24). С. 83-88.

Гаврильченко О. Формування облікової політики підприємства щодо обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції // Вісник ХНТУСГ : Економічні науки. 2008. Вип. 71. С. 54-61.

8. Гнелицька Л.В. Обліково-аналітична інформація як визначальний чинник забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Вісник Східноукраїнського нац.-го ун-ту ім. В. Даля. Луганськ: СХУ імені В. Даля. 2011. № 3 (157). С. 57-65.

9. Голячук Н.В. Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством : зб. наук. праць Тернопільського нац. економ. ун-ту «Економічний аналіз». 2010. Вип. 6. С. 408-410.

10. Гонтарук Н.О., Пасамко Г.М. Інформаційне забезпечення аналізу і контролю витрат на виробництво продукції тваринництва // Вісник Житомирського нац. агроєколог. ун-ту. Фінанси, облік та АГД. Житомир, 2016. Вип. 1(54). С. 236-244.

11. Гудзинський О.Д., Кірейцев Г.Г., Пахомова Т.М. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту // Облік і фінанси АПК: міжн. наук.-виробн. журн. 2008. № 3. С. 89-93.

12. Дерун І.А. Проблеми сутності обліково-аналітичного забезпечення у системі управління підприємством // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б.В. Мельничук. К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. С.48-51.

13. Добрунік Т.П. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами операційної діяльності аграрних підприємств // Науковий вісник Одеського нац. екон. ун-ту. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Науки: економіка, політологія, історія. 2019. № 6 (269). С. 30-52.

14. Загородній А.Г. Контроль в системі обліково-аналітичного забезпечення менеджменту підприємства. Вісник нац. ун-ту «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2014. № 794. С. 164-171.

15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ МФУ від 30.11.1999р. № 291(зі змінами та доповненнями) База даних Законодавство України / ВР України. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 16.10.2023).

16. Іщенко Я.П. Облікове забезпечення управління витратами у сільському господарстві: Монографія. Вінниця: Вид-во ПП «ТД«Едельвейс і К», 2011 276с.

17. Іщенко Я.П. Вдосконалення організації та методики облікового забезпечення управління витратами // Обліково-аналітичне та фінансове забезпечення управління підприємством: колективна монографія / під ред. Н.Л. Правдюк. Вінниця: Видавництво ПП «ТД «Едельвейс і К», 2012. С.133-154.

18. Іващенко Г.А. Обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки // Молодий вчений. 2018. №2 (54). С. 719-722.

19. Камінська Т.Г. Обліково-аналітичне забезпечення фінансового менеджменту в сільськогосподарських підприємствах : Автореф. дис. канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Т.Г. Камінська. Київ, 2006. 22 с.

20. Куць Т.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами виробництва сільськогосподарської продукції. URL : <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/709896>.

21. Лень В.С. Обліково-аналітична система підприємства: обґрунтування, визначення, модель // Проблеми і перспективи економіки та управління. 2021. 1(5). С. 281-290.

22. Лишиленко О.В. Вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення в системі управління підприємствами // Облік і фінанси АПК. 2007. №3. С. 89-97.

23. Матвієнко О.Г. Роль обліково-аналітичної інформації в інформаційному забезпеченні сталої роботи підприємства. URL : <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1891/> (дата звернення: 11.10.2023).

24. Мінковська А. Обліково-аналітична інформація в системі забезпечення економічної системи підприємства. URL : <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/605/1/2.pdf> (дата звернення: 04.11.2023).

25. Нагорнюк О.П. Формування виробничих витрат в галузі тваринництва в умовах нестійкої цінової кон'юнктури ринку // Сталий розвиток економіки: міжн. наук.-виробн. журн. 2014. № 3(25). С. 201-206.

26. Овчарова Н., Кравченко О., Бобошко Р. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами сільськогосподарських підприємств. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-45>.

27. Овчарова Н., Мартишко М. Проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення в управлінні підприємством. Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки: тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції «Облік, аналіз і аудит: виклики інституціональної економіки». Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2020. С. 60-63.

28. Обліково-аналітичне забезпечення управління: вітчизняний і міжнародний досвід : монографія / за заг. ред. проф. Білопольського М.Г., Сизоненко О.А. : Макіївський екон.-гуманіт. ін.-т.Донецьк, 2014. 352с.

29. Оляднічук Н.В., Уланчук В.С. Інтенсифікація галузей тваринництва в сільськогосподарських підприємствах: монографія. Умань: ВПЦ «Візаві», 2010. 220 с.

30. Оляднічук Н.В. Обліково-аналітичне забезпечення витрат аграрного виробництва. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : зб. тез доповідей. Чернігів : ЧНТУ, 2018. С. 72-73.

31. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Обліково-аналітичне забезпечення економічної діяльності суб'єкта підприємництва // Науковий вісник Ужгородського нац. ун-ту. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство 2020. Вип 33(2). С. 16-21.

32. Остапенко Я.О. Облік витрат на виробництво та собівартість продукції в ринкових умовах // Вісник Національного університету ДПС України. Серія: Економіка, право. 2010. № 2. URL: <http://www.nusta.edu.ua/wp-content/uploads/2016/11/2010-2.pdf#page=123> (дата звернення: 04.11.2023).

33. Очеретько Л.М., Винник О.О. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення процесу управління витратами. URL : http://www.economy.pauka.com.ua/pdf/12_2018/74.pdf (дата звернення: 27.10.2023).

34. Палюх М.С. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств. Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2016. С.94-99.

35. Пасенко Н.С. Організація обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 17. URL: <http://global-national.in.ua/issue-17-2017/26-vipusk-16-kviten-2017-r-2/3246-pasenko-upravlinnyafinansovimi-rezultatami-pidpriemstva> (дата звернення: 17.10.2023).

36. Пилипенко А.А. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань: монографія / А.А. Пилипенко, І. П. Дзьобко, О.В. Писарчук. Вид-во. ХНЕУ. 2011. 344 с.

37. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій; Інструкція застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення: 14.10.2023).

38. Подоляничук О. Сутність обліково-аналітичної інформації та її роль у системі контролю сільськогосподарського підприємства // Економіка АПК. 2010. № 3. С. 54-57.

39. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ МФУ від 31.12.1999р. № 318 (зі змінами та доповненнями) База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 13.10.2023).

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: Наказ МФУ від 18.11.2005р. № 790 (зі змінами та доповненнями) База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05> (дата звернення: 15.10.23).

41. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) База даних Законодавство України / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 26.11.2023).

42. Про затвердження Методичних рекомендацій з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: Наказ Мінагрополітики України від 18.05.2001р. № 132 (зі змінами та доповненнями) База даних Ліга Закон: Законодавство України / ВР України. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN2842.html (дата звернення: 26.10.2023).

43. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку біологічних активів: Наказ МФУ від 29.12.2006р. № 1315 (зі змінами та доповненнями) База даних Закони України / ВР України. URL: <http://www.uazakon.com/document/fpart04/idx04078.htm> (дата звернення: 13.10.2023).

44. Прядко В.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. Економічний аналіз. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 265-270.

45. Садовська І.Б. Обліково-інформаційне забезпечення управлінського аналізу // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук.-прикл. пр. «Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку». № 647. Львів: Вид-во нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009. С. 498-503.

46. Сирцева С.В. Методичні підходи до формування обліково-аналітичного забезпечення системи управління аграрними підприємствами. Вісник аграрної науки Причорномор'я. 2015. Вип. 2. 85-93.

47. Скрипник М.І. Розвиток бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю витрат та калькулювання собівартості : монографія. Житомир, 2011. 732 с.

48. Скуртол С.Д. Класифікація витрат як основа правильної організації обліку // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б.В. Мельничук. К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. С.156-159.

49. Суворова Н.І. Обліково-аналітичне забезпечення виробництва продукції тваринництва // Ефективна економіка: електрон. наук. фах. вид. 2015. № 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (дата звернення: 18.10.2023).

50. Чебан Т.М., Яценко В.Ф. Обліково-аналітична система як інструмент антикризового управління // Бухгалтерський облік і аудит. 2012. №7. С. 38-44.

51. Чернецька О.В. Методичні підходи до визначення ефективності витрат сільськогосподарських підприємств в управлінському обліку. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2011. № 7(1). С. 188-195.

52. Чернишова Л.І. Особливості формування системи управління витратами вітчизняних підприємств Інноваційна економіка. 2014. № 3 (52). С. 61-68.

53. Чорна М.В., Смірнова П.В., Бугріменко Р.М. Управління витратами : навч. посіб. 2017. 166 с.

54. Штангрет А.М. Обліково-аналітичне забезпечення процесу гарантування економічної безпеки підприємства // Наукові записки (Укр. акад. друкарства). 2013. № 2. С. 58-63.